E 12/2021 vp 10.3.2021

Tervehdys

Oikeusministeriö oli tänään lakivaliokunnassa kuultavana komission tiedonannosta Euroopan demokratiasuunnitelmaksi (valtioneuvoston E-selvitys E 12/2021 vp). Valiokunta pyysi sähköpostitse lisäselvitystä toimintasuunnitelman toimeenpanon tilanteesta ja aikataulusta.

Komissio aikoo toteuttaa toimintasuunnitelmaa vaiheittain ja saada sen päätökseen vuotta ennen seuraavia Euroopan parlamentin vaaleja, jotka järjestetään vuonna 2024. Vuonna 2023 komissio arvioi saavutettua edistystä ja lisätoimien tarvetta.

Suomessa on tehty toimintasuunnitelmaan liittyen aktiivista ennakkovaikuttamista (E 105/2020 vp). Suomen kannat toimintasuunnitelmasta on esitetty valtioneuvoston E-selvityksessä (E 12/2021 vp).

Komission työohjelmassa 2021 (COM(2020) 690 final) todetaan toimintasuunnitelmaan liittyen, että vuonna 2021 komissio tekee ehdotuksen Euroopan poliittisten puolueiden rahoituksen selkeyttämisestä ja toteuttaa toimia maksettujen poliittisten mainosten läpinäkyvyyden lisäämiseksi, liikkuvuutta harjoittavien eurooppalaisten vaalioikeuksien parantamiseksi ja toimittajien ja kansalaisyhteiskunnan suojelemiseksi strategisilta häirintätarkoituksessa nostetuilta kanteilta (ns. SLAPP-kanteet).

Komissio on jo käynnistänyt joistakin erillisistä lakihankkeista julkisia kuulemisia, esimerkiksi paikallisvaalidirektiivin muutoksesta: Inclusive elections in Europe – enabling EU citizens who reside in another EU country to exercise their right to participate in municipal elections.

Tämän päiväisessä, toimintasuunnitelmaa koskevassa valiokuntakuulemisessa käsitellyistä, siviiliprosessioikeuteen ja rikosoikeuteen liittyvistä hankkeista SLAPP-kanteiden osalta komissio aikoo vuoden 2021 alussa perustaa asiantuntijaryhmän, ja aloite journalistien ja kansalaisyhteiskunnan suojelemiseksi SLAPP-kanteita vastaan on tarkoitus esittää vuoden 2021 lopulla.

Artikla 83 (EU listarikokset) osalta ennakkotieto on, että komission aloite annettaisiin loppuvuodesta. Perussopimuksesta artiklan 83 mukaan ”neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.”

Lisätietona, että toimintasuunnitelmaa on käsitelty eurooppaministerien epävirallisessa videokouksessa 23.2.2021 (VNEUS2021-00193), jossa toivottiin toimintasuunnitelman toimeenpanon tarkkaa seurantaa, ja todettiin sen rinnakkaisuus muun muassa DSA-säädösehdotuksen sekä media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelman kanssa. Todettiin lisäksi, että neuvosto on jo hyväksynyt päätelmät disinformaation torjunnasta. Media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelmasta, kyberturvallisuusstrategiasta ja komission kansalaisuusraportista on tulossa päätelmät kevään aikana. Aihepiiriä käsitellään Portugalin puheenjohtajakaudella myös kolmessa eri konferenssissa.

Toimintasuunnitelmasta ei tulla laatimaan neuvoston päätelmiä. Toimintasuunnitelmaa seurataan relevanteissa neuvoston rakenteissa, joissa Suomi osallistuu käsittelyyn. Toimintasuunnitelman puitteissa laadittavista toimenpiteistä, kuten lainsäädäntöehdotuksista, tullaan normaalin prosessin mukaisesti laatimaan valtioneuvoston selvitykset/kirjelmät eduskunnalle.

Parhain terveisin

Maria Wakeham-Hartonen
Erityisasiantuntija /Specialsakkunnig/Senior Specialist
Oikeusministeriö/Justitieministeriet/Ministry of Justice Finland
Demokratia- ja julkisoikeusosasto/Avdelningen för demokrati och offentlig rätt/Department for Democracy and Public Law
Puh./Tel. 02951 50416
E-mail: maria.wakeham-hartonen@om.fi